

บทคัดย่อ

อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เป็นพื้นที่ชายแดนที่มีแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า และลาว เข้ามาใช้แรงงานภาคการเกษตรและปศุสัตว์ งานก่อสร้าง หรืองานแบกหามในกิจการขนส่งเป็นจำนวนมาก ซึ่งประกอบด้วยแรงงานข้ามชาติที่ขึ้นทะเบียน (Documented Migrant Worker) และแรงงานข้ามชาติที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน (Undocumented Migrant Worker) เมื่อก้าวถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการใช้แรงงานข้ามชาติ และปัญหาที่แรงงานข้ามชาติถูกละเมิดสิทธิด้านต่างๆ ปรากฏในงานวิจัยหลายเรื่องด้วยกัน โดยในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นประเด็นการรักษาพยาบาลของแรงงานข้ามชาติ ซึ่งจะรวบรวมนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลตลอดจนการสาธารณสุข แรงงานข้ามชาติ และศึกษาผลกระทบหรือปัญหาในการดำเนินงานและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก นอกจากนี้ยังศึกษาถึงสถานการณ์การเจ็บป่วย และการรักษาพยาบาลของแรงงานข้ามชาติ โดยในการเก็บข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลแรงงานข้ามชาติสัญชาติลาว และพม่า ที่เข้ามาทำงานและอยู่อาศัยในพื้นที่ อ.เชียงแสน และ อ.เชียงของ โดยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 414 ชุด ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลช่วงระหว่าง เดือนมกราคม 2558 – 15 เมษายน 2558

ผลการศึกษา พบว่า นโยบายในเรื่องการรักษาพยาบาลของแรงงานข้ามชาติปรากฏในรูปมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารและจะปรับเปลี่ยนไปตามนโยบายการบริหารงานของรัฐบาลแต่ละยุคสมัย ก่อให้เกิดความไม่ต่อเนื่อง และในปัจจุบันนโยบายมุ่งเน้นทางด้านความมั่นคงของรัฐ (National Security) มากกว่าความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) พื้นที่อำเภอเชียงแสน มีแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า คิดเป็นร้อยละ 92, เป็นเพศชายร้อยละ 72, มีใบอนุญาตทำงานและบัตรประกันสุขภาพ ร้อยละ 36.74, เข้ามาใช้แรงงานงานแบกหามในกิจการขนส่งสินค้าคิดเป็นร้อยละ 63.72 และแรงงานร้อยละ 75.34 เมื่อเจ็บป่วยก็จะชื้อยามากินเอง ส่วนพื้นที่ อำเภอเชียงของ มีแรงงานสัญชาติลาวคิดเป็นร้อยละ 74, เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67, มีใบอนุญาตทำงานและบัตรประกันสุขภาพ ร้อยละ 26.63, ทำงานก่อสร้าง ร้อยละ 21.60 และทำการเกษตรและปศุสัตว์ ร้อยละ 20.60 โดยเมื่อเจ็บป่วยก็จะชื้อยามากินเองคิดเป็นร้อยละ 89.44 โดยแรงงานฯ ใน อ.เชียงของ ร้อยละ 29.62 ทราบนโยบายและกฎหมายของประเทศไทยในการประกันสิทธิสุขภาพแรงงานข้ามชาติ ในขณะที่แรงงานฯ ใน อ.เชียงแสน มีเพียงร้อยละ 9.30 เท่านั้นที่ทราบนโยบายด้านนี้

คำสำคัญ : แรงงานข้ามชาติ, นโยบายและกฎหมาย, การรักษาพยาบาล

Abstract

Chiang san and Chiang kong, the district in Chiang rai, both located at the border area in which numerous Myanmar and Laos labors came to work as agricultural labor, construction workers or as the general toiler in logistic business. The groups consisted of documented migrant workers and undocumented migrant workers. The issues regarding cross border migrant worker could be found on various research papers. This research emphasized on the cross-border migrant worker healthcare welfare issue. The content included government policy, law and regulation of the migrant workers medical care and practice of authority. This research was conducted by using in depth interview. Moreover, there's also the study on the morbidity and medical service migrant worker received by data collection. The collected data featured the information of Laos and Myanmar workers which work and take resident in Chiang san and Chiang kong area separately using 414 sets of survey questionnaire between January 2558 – 15 April 2558.

The study displayed the result which the healthcare policy of cross-border migrant workers appeared to be depending on the cabinet's resolution which was under administrative authority. The policy was frequently changed according to governmental switch resulting in discontinuous proceedings. At the moment, the policy tends to follow the trend of National security rather than Human security. There're 92 and 72 percent of migrant workers, Myanmar and Laos respectively. 36.74 percent has work permit and health insurance, 63.72 were the toilers in logistic business and 75.34 of them bought medicine to relief the illness by themselves. In Chiang kong area, 74 percent are Laos workers and 67 percent of them are women, 26.63 percent has work permit and health insurance, 21.60 percent was the construction labor, 20.60 were in husbandry and agricultural sector as labor, 89.44 bought medicine to relief the illness themselves. 29.62 percent of the migrant workers aware of Thailand's law and policy on cross-border migrant worker's health insurance while only 9.30 percent of Chiang san were informed of such policy.

keywords : Immigrant workers, policy and law, the medical